

INHOUDSTAFEL

VOORWOORD	3
INLEIDING	5
VOORAFGAAND: DE TOTSTANDKOMING VAN HET NIEUWE STRAFWETBOEK	7
HOOFDSTUK 1. DE STRAFWET	15
Afdeling 1. Het legaliteitsbeginsel	15
§ 1. Wettelijke bepalingen	15
§ 2. De draagwijdte van het beginsel	17
A. De vormelijke vereiste van een wet	17
B. Inhoudelijke vereisten aan de wet – het <i>lex certa</i> -beginsel	21
Afdeling 2. De toepassing van de strafwet in de tijd	24
§ 1. Het principe van de niet-retroactiviteit van de strafwet	25
§ 2. De uitzondering: de retroactieve toepassing van de mildere strafwetten (<i>lex mitior</i>)	27
Afdeling 3. De toepassing van de strafwet in de ruimte	33
§ 1. De misdrijven gepleegd op het Belgisch grondgebied: het territorialiteitsbeginsel	34
A. Het beginsel van de toepassing van de Belgische strafwet op en de bevoegdheid van de Belgische rechtscolleges over misdrijven gepleegd op het Belgisch grondgebied	34
B. De omschrijving van het Belgisch grondgebied	36
C. Uitzonderingen	36
D. De lokalisatie van het misdrijf	39
§ 2. Misdrijven gepleegd buiten het Belgische grondgebied: toepassing van de Belgische wet op de uitzondering bepaald in de wet	43
Afdeling 4. De interpretatie van de strafwet	45
§ 1. Het beginsel van de strikte interpretatie en het daarmee samenhangende verbod op een analoge interpretatie	46
§ 2. Andere aanwijzingen omtrent de interpretatie van de strafwet, afkomstig uit de parlementaire voorbereiding en de rechtspraak	48
HOOFDSTUK 2. HET MISDRIJF	53
Afdeling 1. De definitie van het misdrijf	53
§ 1. De constitutieve bestanddelen van het misdrijf	53
§ 2. Het materieel bestanddeel	55
§ 3. Het moreel bestanddeel	58
A. Het moreel bestanddeel van de zgn. reglementaire misdrijven	65
B. Het ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid	68
C. Het algemeen opzet	73
D. Het bijzonder opzet	78
§ 4. Het verzwarend bestanddeel	82
§ 5. De classificatie van de misdrijven	86
A. Afschaffing van het onderscheid misdaad-wanbedrijf-overtreding en van de correctionalisering	86
B. Het onderscheid tussen politieke misdrijven, drukpersmisdrijven en andere misdrijven	89
1. Het politiek misdrijf	89
a. Definitie in de zin van artikel 150 van de Grondwet	90
b. Het begrip politiek misdrijf in het uitleveringsrecht	92
2. Het drukpersmisdrijf (of persmisdrijf)	93

C. Het onderscheid tussen aflopende misdrijven, voortdurende misdrijven en gewoontemisdrijven	98
1. Definities	98
a. Het aflopend misdrijf	98
b. Het voortdurend misdrijf	99
c. Het gewoontemisdrijf	99
2. Belang van het onderscheid	99
D. De afschaffing van de noties voortgezet of collectief misdrijf (samenloop van misdrijven door een zelfde misdadig opzet)	100
E. De afschaffing van het klachtmisdrijf	101
Afdeling 2. De strafbare poging	102
§ 1. Voorafgaand: de <i>iter criminis</i>	102
§ 2. De strafbare poging	103
A. Begrip	103
B. Toepassingsvoorwaarden	105
1. Het voornemen om een opzettelijk misdrijf te plegen	105
2. Een begin van uitvoering	106
3. De vrijwillige terugtred als strafonthevende verschoningsgrond	109
C. De bestrafing van de strafbare poging	112
§ 3. De bestrafing van het aanzetten tot het plegen van een misdrijf	113
Afdeling 3. De rechtvaardigingsgronden	115
§ 1. Algemeen	115
§ 2. Gebod of toelating bij de wet	118
§ 3. Bevel van de overheid	121
§ 4. De noodtoestand	122
A. Begrip	122
B. Toepassingsvoorwaarden	123
1. Het beschermen van een hoger recht of belang (proportionaliteitsbeginsel)	124
2. Het ernstig, dreigend en zeker gevaar voor het betrokken recht of belang	125
3. Het subsidiariteitsbeginsel	125
4. Het onopzettelijk karakter van de situatie	126
§ 5. De wettige verdediging	127
A. Begrip	128
B. Toepassingsvoorwaarden	130
1. De voorwaarden in verband met de aanval	131
a. Het bestaan van een onrechtmatige aanval	131
b. De aanval moet gericht zijn tegen een persoon	132
c. De aanval moet ernstig zijn	132
d. De aanval moet actueel zijn	133
2. Voorwaarden in verband met de verdediging	133
a. De afwezigheid van een alternatief (subsidiariteitsbeginsel)	133
b. De verdediging moet proportioneel zijn	134
c. Verdedigingswil	134
C. De voorafgaande fout van de dader	135
D. De impact van een inschattingsfout bij de dader	136
§ 6. Wettig verzet in geval van misbruik door de overheid	137
A. Begrip	137
B. Toepassingsvoorwaarden	138
§ 7. Impact van de toestemming van het slachtoffer op de wederrechtelijkheid	139

HOOFDSTUK 3. DADER VAN HET MISDRIJF	141
Inleiding	141
Afdeling 1. Daderschap en strafbare deelneming	142
§ 1. Het beginsel van de individuele strafrechtelijke verantwoordelijkheid ...	142
§ 2. Definitie van daderschap	143
§ 3. Verantwoordelijkheid van rechtspersonen	146
§ 4. Strafbare deelneming	151
A. Algemeen	152
B. Afschaffing van het onderscheid tussen mededaderschap en medeplichtigheid	153
C. Toepassingsvoorwaarden van de strafbare deelneming	155
1. Het bestaan van een misdrijf of van een strafbare poging	155
2. De wil om bij te dragen aan het plegen van het misdrijf	157
3. Een betekenisvolle bijdrage tot het plegen van het misdrijf	160
4. De voltooiing van een van de door de wet voorgeschreven deelnemingshandeling	161
a. Zij die rechtstreeks aan de uitvoering deelnemen	162
b. Zij die de voorbereiding of uitvoering van het misdrijf vergemakkelijken	162
c. Zij die rechtstreeks aanzetten tot het plegen van het misdrijf	163
d. Zij die nalaten te handelen en hierdoor het plegen van het misdrijf rechtstreeks hebben bevorderd	164
e. Zij die hulp of bijstand verlenen aan de dader na het misdrijf indien hierover vooraf overleg is gepleegd	167
D. Bestrafing van de strafbare deelneming	168
E. Doorwerking van verzwarende bestanddelen en de verzwarende factoren ..	168
1. Het onderscheid tussen objectieve en subjectieve verzwarende bestanddelen en factoren	169
2. De toerekening van de objectieve verzwarende bestanddelen of verzwarende factoren aan de daders en deelnemers	169
Afdeling 2. Schuldontheffingsgronden	173
§ 1. Algemeen	173
§ 2. Onweerstaanbare dwang	174
§ 3. Onoverkomelijke dwaling	178
Afdeling 3. Gronden van niet-toerekeningsvatbaarheid	182
§ 1. Algemeen	182
§ 2. Geestesstoornis	183
A. De grond van niet-toerekeningsvatbaarheid	183
B. De gevolgen van de aanvaarding van een grond van niet-toerekeningsvatbaarheid	187
1. Grond van niet-toerekeningsvatbaarheid op het tijdstip van de feiten en ernstige geestesstoornis op het tijdstip van de berechting	190
2. Grond van niet-toerekeningsvatbaarheid op het tijdstip van de feiten en toepassingsvoorwaarden voor de internering niet verenigd op het tijdstip van de berechting	191
3. Gezonde mentale toestand op het tijdstip van de feiten en ernstige geestesstoornis op het tijdstip van de berechting	192
§ 3. Minderjarigheid	192
A. In wegverkeerszaken	194
B. De uithandengeving	195
1. Het regime van artikel 57 <i>bis</i> van de wet van 8 april 1965	195
2. Het regime van artikel 38 van het Vlaams Jeugd delinquentiedecreet	197

3. Het regime van artikel 125 van het Wetboek van preventie, hulpverlening aan de jeugd en jeugdbescherming van de Franse Gemeenschap	198
4. Het regime van artikel 89 van de Brusselse ordonnantie	200
5. Het regime van artikel 84 van het Duitstalig decreet	202
HOOFDSTUK 4. DE STRAFFEN	205
Afdeling 1. Algemeen	211
§ 1. Doelstellingen van de straf	211
A. Algemeen	211
B. De door de wetgever weerhouden doelstellingen van de straf	213
1. Vergelding niet langer het uitgangspunt	213
2. De straf als uiting van maatschappelijke afkeuring	215
3. Het bevorderen van het herstel van het maatschappelijk evenwicht en van het herstel van de door het misdrijf veroorzaakte schade	216
4. Het bevorderen van de maatschappelijke rehabilitatie en re-integratie van de dader	217
5. De bescherming van de maatschappij	218
C. Geen wanverhouding tussen de straf en het misdrijf	218
D. De wil om contraproductieve effecten van de straf te beperken	219
E. De gevangenisstraf als <i>ultimum remedium</i>	219
F. Een eerste stap naar een herstelgerichte justitie	221
§ 2. Verzwarende factoren	223
A. De notie verzwarende factor	223
B. De discriminerende drijfveer: een algemene verzwarende factor	225
C. Andere verzwarende factoren in Boek II	227
§ 3. Verzachtende omstandigheden	227
§ 4. Voorlichtingsrapport	229
§ 5. Advies van een deskundige of dienst gespecialiseerd in de begeleiding of behandeling van seksuele of terroristische delinquenten	231
Afdeling 2. Verschoningsgronden	232
§ 1. Begrip	232
§ 2. Verschoningsgronden in het Boek I van het Strafwetboek	235
A. De verschoningsgrond van noodweerexces	235
B. De verschoningsgrond van minderjarigheid	238
§ 3. Andere verschoningsgronden voorzien in Boek II van het Strafwetboek	238
A. Strafontheffende verschoningsgronden	239
B. De strafverminderende verschoningsgronden	240
Afdeling 3. Op natuurlijke personen toepasselijke straffen	243
§ 1. Op natuurlijke personen toepasselijke hoofdstraffen (artikel 36)	243
A. De straf van niveau 8	244
B. De straf van niveau 7	245
C. De straf van niveau 6	246
D. De straf van niveau 5	246
E. De straf van niveau 4	245
F. De straf van niveau 3	245
G. De straf van niveau 2	248
H. De straf van niveau 1	249
§ 2. Op natuurlijke personen toepasselijke bijkomende straffen (artikel 37)	251
Afdeling 4. Op rechtspersonen toepasselijke straffen	252
§ 1. Op rechtspersonen toepasselijke hoofdstraffen (artikel 38)	252
A. De straffen van niveau 8 tot en met niveau 3 (rechtspersonen)	252
B. De straf van niveau 2 (rechtspersonen)	253

C. De straf van niveau 1 (rechtspersonen).....	254
§ 2. Op rechtspersonen toepasselijke bijkomende straffen (artikel 39)	255
§ 3. De op bepaalde publiekrechtelijke rechtspersonen toepasselijke straf	255
Afdeling 5. Vrijheidsbenemende straffen	256
§ 1. Gevangenisstraf	256
§ 2. Behandeling onder vrijheidsberoving (vanaf 1 januari 2035)	258
A. Begrip.....	258
B. Toepassingsvoorwaarden.....	260
C. Rechterlijke uitspraak.....	262
D. Strafuitvoering.....	264
Afdeling 6. Vrijheidsbeperkende straffen	266
§ 1. Straf onder elektronisch toezicht	266
A. Begrip.....	266
B. Toepassingsvoorwaarden.....	268
1. Toepassingsgebied.....	269
2. Geïnformeerde instemming van de beklaagde.....	269
C. Rechterlijke beslissing.....	270
D. Strafuitvoering.....	272
§ 2. Probatiestraf	273
A. Begrip.....	273
B. Toepassingsvoorwaarden.....	274
C. Rechterlijke beslissing.....	275
D. Strafuitvoering.....	278
§ 3. Werkstraf	279
A. Begrip.....	279
B. Toepassingsvoorwaarden.....	281
C. Rechterlijke beslissing.....	282
D. Strafuitvoering.....	284
§ 4. Verlengde opvolging (vanaf 1 januari 2035)	285
A. Begrip.....	286
B. Toepassingsvoorwaarden.....	286
C. Rechterlijke beslissing.....	289
D. Strafuitvoering.....	290
§ 5. Overgangsrecht: de terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank	293
A. Begrip.....	293
B. Toepassingsgebied.....	294
C. Duur en strafuitvoering.....	296
§ 6. Ontzetting uit bepaalde burgerlijke en politieke rechten	297
§ 7. Beroepsverbod	299
§ 8. Verval van het recht tot sturen	302
§ 9. Verblijfs-, plaats- of contactverbod	304
Afdeling 7. Veroordeling bij schuldigverklaring	306
Afdeling 8. Vermogensstraffen	307
§ 1. Geldboete	307
A. Geldboete als hoofdstraf.....	308
B. Geldboete als bijkomende straf.....	308
C. De bepaling van het boetebedrag en de betalingsmodaliteiten.....	309
§ 2. Verbeurdverklaring	311
A. Begrip.....	311
B. Te verbeurd verklaren zaken.....	314

1. Zaken die het voorwerp uitmaken van het misdrijf, indien zij eigendom zijn van de veroordeelde	314
2. Zaken die hebben gediend of waren bestemd tot het plegen van het misdrijf, indien zij eigendom zijn van de veroordeelde	315
3. Zaken die uit het misdrijf zijn ontstaan	316
4. Vermogensvoordelen die uit het misdrijf zijn verkregen, de goederen en waarden die in de plaats ervan zijn gesteld en de inkomsten uit de belegde voordelen.....	316
C. Verbeurdverklaring bij equivalent.....	318
D. Verbeurdverklaring van onroerende goederen.....	319
E. Het principe van gedeelde bewijslast.....	320
F. Matigingsbevoegdheid van de rechter	321
G. Verbeurdverklaring van goederen die zich in het buitenland bevinden	322
H. Rechten van derden	322
§ 3. Verruimde verbeurdverklaring.....	323
§ 4. Geldstraf vastgesteld op basis van het verwachte of uit het misdrijf behaalde voordeel	328
Afdeling 9. Specifieke straffen toepasselijk op de rechtspersonen	330
§ 1. Dienstverleningsstraf ten gunste van de gemeenschap	330
§ 2. Verbod om een activiteit die deel uitmaakt van het voorwerp uit te oefenen	332
Afdeling 10. Andere straffen.....	334
§ 1. Bekendmaking van de beslissing houdende veroordeling	334
§ 2. Sluiting van de inrichting	334
Afdeling 11. Straftoemeting	335
§ 1. Herhaling.....	335
A. Algemeen	335
B. Algemene herhaling in Boek I van het Strafwetboek	340
1. Het behoud van de algemene herhaling in Boek I van het nieuwe Strafwetboek	340
2. Verplichte en bestendige herhaling	341
3. Facultatieve en tijdelijke herhaling.....	342
§ 2. Samenloop	343
A. Algemeen	343
B. Eendaadse samenloop.....	345
C. Meerdaadse samenloop.....	346
1. Eerste hypothese: opslorping bij bestraffing met een straf van niveau 8, 7 of 6.....	347
2. Tweede hypothese: gelijktijdige berechting bij samenloop van misdrijven strafbaar met niveau 5 of een lager niveau	348
3. Derde hypothese: niet-gelijktijdige berechting bij samenloop van misdrijven strafbaar met een straf van niveau 6 of een lager niveau	351
4. Vierde hypothese: de laatst optredende rechter is niet op de hoogte van de samenloopsituatie	352
5. Vijfde hypothese: samenloop met een veroordeling uitgesproken in een andere lidstaat van de Europese Unie	353
§ 3. Toerekening van de hechtenis voor de einduitspraak.....	353
Afdeling 12. Opschorting en uitstel	354
§ 1. Opschorting van de uitspraak van de veroordeling	354
A. Begrip	355
B. Toepassingsvoorwaarden.....	357
C. De proeftijd en de herroeping van de bestraffingsmodaliteit.....	358

§ 2. Uitstel van de tenuitvoerlegging van de straffen	359
A. Begrip en toepassingsgebied.....	359
B. Toepassingsvoorwaarden van het probatie-uitstel	361
C. Proeftijd en controle van de voorwaarden	363
§ 3. Herroeping	364
HOOFDSTUK 5. BURGERRECHTELIJKE BEPALINGEN EN BEVEILIGINGSMATREGELEN..	367
§ 1. Burgerrechtelijke aansprakelijkheid voor de betaling van een vermogensstraf.....	367
§ 2. Teruggave en schadevergoeding.....	368
§ 3. Hoofdelijke veroordeling tot de kosten	373
§ 4. Voorrangsregeling in geval van onvermogen van de veroordeelde	373
§ 5. De verbeurdverklaring als beveiligingsmaatregel.....	374
§ 6. Ontbinding van de rechtspersoon.....	376
§ 7. Onwaardigheid om te erven.....	377
HOOFDSTUK 6. TENIETGAAN EN VERJARING VAN STRAFFEN EN VAN BURGERLIJKE VEROORDELINGEN	379
§ 1. Het tenietgaan van straffen door de dood van de veroordeelde.....	379
§ 2. De verjaring van de straf	380
A. Aanvangspunt van de verjaringstermijn	381
B. Verjaringstermijnen	381
C. Stuiting van de verjaring.....	382
D. Schorsing van de verjaring	383
§ 3. De verjaring van burgerrechtelijke veroordelingen	383
HOOFDSTUK 7. DIVERSE BEPALINGEN	385
§ 1. Gevolgen van de veroordelingen uitgesproken in een andere lidstaat van de Europese Unie	385
§ 2. Toepassing van de bepalingen van Boek I op Boek II en de bijzondere strafwetten.....	387
§ 3. Het conversiemechanisme voor het geval de bijzondere strafwet niet is aangepast aan de bepalingen van het nieuwe Boek I Sw.	389
A. Omzetting van de criminele en correctionele hoofdstraffen	391
B. De depenalisering van overtredingen	394
C. Het bepalen van het bedrag van de geldboete als bijkomende straf en de toepassing van andere bijkomende straffen	395
D. De poging	396
E. De deelneming.....	397
F. Toepassing van verzachtende omstandigheden	397
G. De omzetting van verwijzingen naar bepaalde begrippen uit het oude recht	398
HOOFDSTUK 8. TOEPASSING IN DE TIJD VAN HET NIEUWE STRAFWETBOEK.....	401
§ 1. Datum van inwerkingtreding van het nieuwe Strafwetboek.....	401
§ 2. Retroactieve toepassing van het nieuwe Strafwetboek in de mate dat het bepaalde strafbaarstellingen opheft of het toepassingsgebied ervan beperkt.....	402
§ 3. Toepassing in de tijd van de bepalingen met betrekking tot rechtvaardigingsgronden, schuldontheffingsgronden, gronden van niet- toerekeningsvatbaarheid en verschoningsgronden	402

§ 4. Toepassing in de tijd van de bepalingen met betrekking tot de strafbare poging	404
§ 5. Toepassing in de tijd van de bepalingen inzake strafbare deelneming.....	405
§ 6. Toepassing in de tijd van de bepalingen inzake herhaling	406
§ 7. Toepassing in de tijd van de bepalingen inzake samenloop	407
§ 8. Toepassing in de tijd van de bepalingen inzake verzwarende bestanddelen of verzwarende factoren.....	408
§ 9. Toepassing in de tijd van nieuwe straffen.....	408
§ 10. De retroactieve toepassing van gunstigere bepalingen inzake de straffen	409
§ 11. Niet-retroactiviteit van de schrapping van de probatieopschorting	410
§ 12. Toepassing in de tijd van de hoofdstraffen bepaald in Boek II van het nieuwe Strafwetboek	410
A. Hoofdstraffen voor (vroeger) niet-correctionaliseerbare misdaden	411
B. Hoofdstraffen voor (vroeger) correctionaliseerbare misdaden	411
C. Hoofdstraffen voor (vroegere) wanbedrijven	412
D. Straffen voor overtredingen.....	413
§ 13. Bijkomende straffen: vergelijking straf per straf	413
§ 14. De straffen in bijzondere strafwetten.....	413
BIJLAGE – BESLISSINGSSHEMA: VAN FEIT TOT RECHTERLIJKE UITSpraak.....	417